

"Bu teatr mənim üçün tükenməz sərvət kimidir"

Bir çox "olmaz"ları aşaraq "olar" yarada bilən insanlar istedadın dadını dadmış insanlardır. Müsahibim YUĞ dövlət teatrının quruluşçu rejissoru və ADMİU-nun müəllimi Gümrah Ömərli də belə insanların içərisində ön cərgədə görmək mümkündür.

- Gümrah müəllim, YUĞ teatrında bu mövsümdə sizin quruluş verdiyiniz hansı tamaşalar var?

- Hazırda bizim repertuarımızda mənim hazırladığım iki tamaşa nümayiş olunur. Biri M.F.Axundzadənin "Müraviyyə vəkili" hekayəti əsasında "Şəbədə" tamaşasıdır, biri isə Henri İbsenin "Vahimə" əsəri əsasında "Özvsə" tamaşasıdır. Təbii ki, növbəti teatr mövsümü üçün biz yeni tamaşalar üzərində işləməyə başlayacağıq. Bizim digər rejissorlarımız var ki, onlar iş üzərində çalışırlar. Onlar işlərini yekunlaşdıran kimi biz də yeni tamaşanın məşqlərinə başlayacağıq. Yeni tamaşamız isə hələ ki, sirr olaraq qalsın.

- Gümrah müəllim öz aktyoruna əmr edən rejissor, yoxsa aktyoru oynamağa sövq edən rejissorudur?

- Məncə, əmr və məcburiyyət biz tərəfdən olmamalıdır. Biz tərəfdən təklif olmalıdır. Aktyor, sənətçi-oyuncu məsuliyyətini dərk edən və peşəkar insan olduğuna görə bunu əmr kimi yox, vacib bir məsələ kimi qavrayırlar. Biz də əməkdaşlığımızı davam etdiririk.

- Teatr canlı sənətdir. Aktyorun eyni rejsti hər dəfə uğurlu olmaya bilər. Siz bunu hiss edəndə aktyora deyirsiniz, yoxsa səhvinizi düzəltməyi onun özünə həvalə edirsiniz?

- Biz çalışırıq ki, həmfikirliyimizlə işləyək. Bu zaman eger biz həmfikiriksə, hər bir cəhdi sonra müzakirə edirik. Çünki burda üzgörməliyə bir yer qalmır. Əgər işimizin yaxşı olmağını istəyiriksə, səhvlərimizi tapıb, onun üzərində mütləq işləməliyik. Qüsurlarımızın olmamağına çalışırıq. Uğurları dilə getirmək, qüsurları isə xatırlamaq lazımdır.



- Niyə məhz "YUĞ" teatri?...

- İlk növbədə rejissorluq fəaliyyətimə Yuğ teatrında başlamışam. Bu teatr mənim üçün doğmadır. Digər teatrlarla da əməkdaşlıq edirik. Bizim çox istedadlı, bacarıqlı rejissor dostlarımız var. Biz onlarla birlikdə çalışmağı özümü qadağan etməmişik (gülür). Lazım olduqca, digər teatrlarla əməkdaşlıq edirik. Mən 3 il yarım Gəncə Dövlət Dram teatrında da çalışmışam. Mənim orda çox istedadlı və dəyər verdiyim sənətçi dostlarım var. Digər teatrlarla əməkdaşlıq etməyə çox həvəslə və maraqlıyam.

Ancaq rejissor kimi əsas iş yerim YUĞ teatridir. Bu teatrın özəl poetikası, metodikası var. Biz də bunu öyrənmişik. Bu bizim üçün çox maraqlıdır, önəmlidir "Yuğ" teatri mənim üçün tükenməz sərvət kimidir. Ömür boyu gedəcək bir yol kimidir.

-Əsərləri seçərkən onları darhal göz önündə canlandırırırsınız, yoxsa əsər haqqında düşünmək üçün özünü zəman verirsiniz?

-Məncə, hər bir insan istənilən ədəbi materialı oxuyanda onun gözünün önündə nələrə canlanır. Personajların karakterindən, kimliyindən asılı olmayaraq, müəyyən aktyorlar göz önündə dayanır. Təbii ki, bu, ilkin yanaşmadır. Sonradan düşünmək,

daha dəqiq fikirlər irəli sürmək, daha geniş idealar vermək prosesi başlayır.

Bizim teatrdə aktyorlar istənilən rolları ifa edə bilir. Aktyor ona verilən tapşırığı yerinə yetirməlidir.

-Bir aktyor hansısa rolunu ifa etməyi özünə qadağa qoya bilər?

-Hər halda aktyor da bir insandır. Onun da öz prinsipləri var. Bu başadüşüldür. Ancaq sənətçi ona verilən hər rolunu oynamaq iqtidarında olmalıdır. Aktyor özünə qadağa qoymasa yaxşıdır.

-İnsanların şablonlaşdırdığı bir ifadə var: "İncəsənət qurban tələb edir". Maraqlıdır, qurban dedikdə nəyi nəzərdə tuturlar?

-Bilirsiniz, bu sənətdə var olmaq olduqca çətinidir. Həm psixoloji, həm sosioloji baxımdan bu sənətin ağırlığı var. İnsanlar da bu ifadəni bir bənzətmə kimi işlədir. Bununla razılaşmaq olar ki, insan bu sənətə tamamilə özünü həsr etməlidir. Onda bir şeylərə belkə də nail olmaq olar. Bu fədakarlığa kimse qurban, kimse həsr etməyə deyir. Görünür ki, bu sənət insandan daha çox sevgi, diqqət və zəhmət tələb edir.

-Məlum məsələdir ki, aktyorların və rejissorların maddi durumu ürekaçan olmaya bilər. Bəlkə insanlarda həmin fikir bundan dolayı formalaşıb...

- Əlbəttə, məsələnin həm maddi, həm mənəvi tərəfi var. Təbii ki, asan deyil. İndiki dövrdə teatrdə çalışmaq, sənətçi olmaq həm cəsarət, həm də böyük dözümlə tələb edir.

- Gümrah müəllim, son günlərdə bir yenilik oldu. Ağdam teatrında "Nəməli Axundzadə" tamaşasını səhnələşdirdiniz. Tətar haqqda təsəvvürünüzü bilmək maraqlı olardı..

-Mənim üçün çox maraqlı oldu. Bildiyiniz kimi, bu il Azərbaycan teatrının 150 illik yubileyi idi. Bununla əlaqədar Mədəniyyət Nazirliyi form keçirdi. Biz də tədbirdə iştirak etdik. Biz sənətçilər müzakirə olundu. Məlum oldu ki, deyilənlər sözdə qaldı. Müəyyən yeniliklər var. Bu baxımdan Mədəniyyət Nazirliyinin birgə layihəsi olaraq ilk növbədə "Ustad dersi" keçməyi planlaşdırdıq. Onun da nəticəsində bir tamaşa hazırlandı.

Orda çox isti bir münasibət var idi. Məncə, bu, ən önəmli və vacib məsələdir. Biz hətta yenidən görüşmək, yeni layihələr üzərində işləmək haqqında danışdıq. Bu, mənim üçün məhsuldar proses oldu. Məlumdur ki, hər yerdə istedadlı insanlar var. Yeter ki, o istedadlı insanlarla doğru ünsiyyət qurulsun. Hesab edirəm ki, kifayət qədər biz o ünsiyyəti qura bildik. Təbii ki, o teatrın yerləşdiyi məkan o qədər də ürekaçan deyil, müəyyən texniki çatışmazlıqları var, əsl teatr binası deyil. Arzu edərkən, həmin Ağdam teatri öz məkanına geri dönsün. Biz də onlarla yenidən əməkdaşlıq edirik.

- Bölgə teatri tamaşaçı qıtlığı yaşayır...

- Ümumi deyə bilmərəm. Amma bizim tamaşada zal tam dolu idi. Təbii ki, biz də postdramatik teatr xarakterli bir tamaşa hazırlamışdıq. Ənənədən uzaq bir tamaşa idi. İnsanların ona necə maraqla baxmağı, müəyyən nüanslara reaksiya vermələri məni çox sevindirirdi.

Xalqımızın daim teatra sevgisi olub. Gənclərin teatra marağının olması çox sevindiricidir. Həmin tamaşada hər nəslin nümayəndələri vardı. Ancaq gənclər daha çox idi. Bu sevindirici

haldır.

- Həm də pedaqoqsunuz. Hansı keyfiyyət, hansı xarakter, hansı məqam bir tələbədə sizə cəlb edə bilər?

-Pedaqoji fəaliyyətim də öz mürəkkəbliyi var. Hesab edirəm ki, tələbəyə fərdi yanaşmaq gərəkdir. Çünki onlar hamısı eyni cür deyil. Biri tez, biri gec qavrayandı, biri çox məsuliyyətli, digəri məsuliyyətsizdir v.s. Bu məsələlər onların kimliyini göstərən məsələlərdir. Bizim vəzifəmiz və borcumuz onlara sənəti öyrətmək, bildiklərimizi dəqiqliklə doğru-düzgün aşılamaqdır. Bildiyiniz kimi biz aktyor və rejissorlara dərs keçirik. Onlar yaradıcı insanlardır. Onların özləri ilə məşğul olmaq, özlərinin tanınmağı, onların bir sıra məsələlərini çözmək üçün onlara dəstək olmalıyıq. Özlərini özlərinə tanıtdırmaq.

- Özlərini özlərinə tanıtdırmaq çətin məsələdir?...

-Olduqca çətinidir. Bu məsələ kifayət qədər sabr tələb edən məsələdir.

-Teatr sahəsində çıxış etmək asandır, yoxsa sosial məsələlərdən çıxış yolu tapmaq?

- Sosial məsələlərdə təcrübəm ələ də çox deyil. Baxıram ki, sosial məsələlərdə bir sıra yanlışlıqlara yol verərəm. Elə şeylər olur ki, diqqət yetirmərəm. Məni daha çox yaradıcılıq, teatr məsələləri məşğul edir.

Çalışmaq lazımdır ki, başqasının azadlığını ələndən almıyasan, başqasına bir ziyan vurmıyasan. Çünki bunlar son anda insanın özünə qarşı yönələn bir məsələdir.

- Yaradıcılığınızda hansı yeniliklər gözlənilir?...

- Türkiyənin Mersin şəhərində beynəlxalq teatr festivalı keçirilir. YUĞ teatri da bu festivala dəvət alıb. Biz də hazırda qostrol səfərinə hazırlanırıq. Mersin teatrında mənim quruluş verdiyim Henri İbsenin əsəri əsasında hazırlanmış "Vəsvə" tamaşası ilə iştirak etmə fikrindəyəm.

Eyni zamanda paralel olaraq teatrimizin poetikası haqqda gənclərlə "Ustad dersi"imiz olacaq.

Əntiqə Kerimzadə